

Türk bankacılık sektörü büyümesini sürdürüyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (İCCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

Türk bankacılık sektörü 2012 yılının ilk yarısında hızı bir miktar yavaşlasa da büyümesini sürdürmüştür.

Bu dönemde

likidite, aktif kalitesi, sermaye yeterliliği ve kârlılık

göstergelerindeki olumlu görünümünü muhafaza

etmiştir. Temmuz

2012 itibarıyla

sektör Basel-II düzenlemelerine

tabi kılınmış

olmakla birlikte, bu

değişikliğin etkisi

sınırlı kalmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) raporuna göre, bankacılık sektörü 2012 yılının ilk yarısında yüzde 5 oranında büyüme göstererek 1,3 milyar liralık bilanço büyüklüğüne ulaşmıştır. Haziran 2012 itibarıyla Türk bankacılık sektöründe 198 bin kişi çalışmakta ve 11 bine yakın şube faaliyet göstermektedir. 2012 yılının ilk yarısında personel sayısı 3 bin, şube sayısı 191 adet artmıştır. Ancak personel ve şube sayılarındaki artışlar önceki yılların gerisinde kalmıştır. 2012 yılında yeni açılan şubeler İstanbul, Ankara, Bursa ve Konya'da yoğunlaşmıştır.

2011 yılının ikinci yarısından itibaren gerçekleştirilen kredi maliyeti artırıcı düzenleme değişiklikleriyle son çeyrekte Merkez Bankası'nın parasal sıkılaştırma önlemleri çerçevesinde faiz koridorunu genişletmesi ve repo ihaleleri yoluyla yapılan fonlamayı azaltmasının etkisiyle görülen büyüme trendindeki yavaşlama 2012 yılında da devam etmiştir.

Bankacılık sektörü 2012 yılının ilk yarısında da krediler ve zorunlu karşılıklardan kaynaklanan aktif büyümesini, mevduat, ihraç edilen menkul kıymetler ve yurt dışı bankalara borçlardaki artışıyla fonlamıştır. Mevduat artışının neredeyse tamamı yılın ikinci çeyreğinde mevduat faizlerindeki artışa ve bankalar arasındaki mevduat toplama rekabetine bağlı olarak gerçekleşmiştir.

2011 yıl sonuna göre toplam 54 milyar lira, oran olarak yüzde 8 artan krediler Haziran 2012 itibarıyla 737 milyar lira seviyesine ulaşmıştır. Toplam aktifler içindeki payı 2011 yıl sonuna göre 2 puan yükselerek yüzde 58'e ulaşan kredilerin yıllık artış oranı ise yüzde 19 olarak gerçekleşmiştir.

Kredilerdeki yıllık reel artış yüzde 12 olurken, kur etkisinden arındırılmış yıllık artış oranı ise yüzde 18'dir. 2012 yılının ilk yarısında kredi hacmindeki 54 milyar liralık artışın 25 milyar lirası, yani yarıya yakını kurumsal/ticari kredilerden, 19 milyar lirası bireysel kredilerden, 10 milyar lirası ise KOBİ'lere kullandırılan kredilerden kaynaklanmaktadır. Yıllık bazda en düşük artışın görüldüğü KOBİ kredileri 2012 yılının ilk yarısında da yüzde 6'ya en yavaş artan kredi türü olmuştur.

Haziran 2012 itibarıyla 243 milyar liraya ulaşan bireysel kredilerin 64 milyar lirası kredi kartı alacaklarından, 179 milyar lirası tüketici kredilerinden oluşmaktadır. 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren kredi kartı alacakları tüketici kredilerinden daha hızlı bir artış sergilemektedir. Toplam kredi kartı alacakları içinde taksitli kredi kartlarının payında gözlenen artış eğilimi devam etmekte olup söz konusu oran Haziran 2012 itibarıyla yüzde 49 olarak gerçekleşmiştir. Taksitli kredi kartı alacaklarındaki artışta taksitli nakit avans kullanımındaki artışın yanı sıra hizmet, sigorta ve telekom gibi bazı sektörlerde taksitli ödemelerin daha yoğun kullanılmaya başlaması etkili olmuştur.

Takipteki alacaklardaki artış eğilimi 2012 yılında da devam ederken, takipteki alacaklar yılın ilk yarısında yüzde 6 artarak Haziran 2012 itibarıyla 20 milyar lira seviyesine yükselmiştir. 2011 yıl sonuyla karşılaştırıldığında takipteki alacaklarda en fazla artış bireysel kredilerde yaşanmıştır. Takipteki bireysel krediler içerisinde en yüksek artışlar ise ihtiyaç kredileriyle kredi kartı alacaklarında görülmüştür. 2011 yılının son çeyreğinden itibaren yatay bir seyir izleyen takibe dönüşüm oranı 2012 yılında da seviyesini korumuş ve Haziran 2012 itibarıyla yüzde 2,7 olarak gerçekleşmiştir.

Mevcut yurt içi ve yurt dışı ekonomik konjonktür, bankalar açısından menkul değer yatırımı yapmaktansa kredi kullandırmayı daha cazip hale getirmektedir. Söz konusu durum bankaların menkul değerlerinin toplam aktifler içindeki payının azalmasına neden olmaktadır. Nitekim 2012 yılının ilk yarısında sektörün toplam aktifleri yüzde 5 artarken menkul değerlerin azalmış olması neticesinde bu oran yüzde 22'ye gerilemiştir.

Haziran 2012 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 56'sını mevduat, yüz-

de 14'ünü bankalara borçlar, yüzde 7'sini ise repo yoluyla sağlanan fonlar oluşturmaktadır. 2012 yılının ilk yarısında nominal olarak yüzde 3'le sınırlı düzeyde artan ve kredi büyümesini fonlamada yetersiz olan mevduatın toplam pasifler içindeki payında 1 puanlık azalış gözlenmiştir. Söz konusu azalmada, yurt içi tasarruf oranının tarihin en düşük seviyelerine gerilemesinin yanında, bankaların kaynak maliyetinin etkin bir şekilde yönetimi çerçevesinde yurt dışı piyasalara yönelmesi ve yabancı kaynakların vadesini uzatma, kaynak çeşitlendirmesi ve likidite yönetimi çerçevesinde menkul kıymet ihraçları gibi alternatif kaynaklara başvurması önemli rol oynamıştır. İhraç edilen menkul değerler dâhil edildiğinde bile mevduat artışı, kriz yılı olan 2009 yılı hariç, Aralık 2006-2010 dönemleri arasındaki artış hızlarının gerisinde kalmaktadır.

Merkez Bankası'nın TL yükümlülükleri için belli oranlarda döviz ve altın cinsinden zorunlu karşılık tesis edilebilmesine ilişkin düzenlemeleri, küresel sıkıntılara karşı gelişmiş ülke merkez bankalarının uyguladığı genişletici para politikalarıyla yurt dışı borçlanmanın maliyet avantajı, sektörün aktif büyümesini fonlamada yurt dışı kaynaklara yönelmesine etkide bulunmaktadır.

Sektörün yurt dışı bankalardan temin ettiği borçların toplamı 2012 yılının ilk yarısında yüzde 8 oranında ve 8 milyar dolar artış göstererek 106 milyar dolara yükselmiştir. Euro Bölgesi'nde yer alan ülke ekonomilerinde yaşanan olumsuz gelişmeler, bu bölgeden sağlanan borçların toplam yurt dışı borçlar içindeki payını sınırlamış olup, Orta Doğu ve Asya ülkeleri merkezli finans kuruluşlarından sağlanan fonların toplam yurt dışı borçlar içindeki payında artış gözlenmiştir.

2012 yılının ilk yarısında bankalar swap işlemlerini daha fazla kullanarak bilanço içi pozisyon açıklarını artırmışlardır. Yabancı para cinsinden yükümlülükler, mevduat ve bankalara borçlar başta olmak üzere 24 milyar dolar artarken, yabancı para cinsinden varlıklarsa zorunlu karşılıklar ve krediler kaynaklı olarak yalnızca 10 milyar dolar büyümüştür.

Sektörün kâr dağıtımının sınırlandırılması ve kârların bünyede bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde BDDK tarafından sürdürülen uygulama sayesinde bankaların bilançolarında, toplam ödenmiş sermayelerinin yaklaşık iki katı kadar yedek akçe oluşumu sağlanarak sektörün güçlü özkaynak yapısı korunmuştur. Sektörün sermaye yeterliliği rasyosu Haziran 2012 itibarıyla yüzde 16 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü dönem net kârı, önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 11 oranında ve 1.1 milyar lira artarak Haziran 2012'de 11.5 milyar liraya yükselmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 48 bankadan 35'inin kârında son bir yıllık dönemde artış gerçekleşmiştir. Sektör kârının artışında faiz dışı gelir gider dengesindeki bozulmaya karşın, yükselen net faiz marjı belirleyici olmuştur. Bu yılın ilk yarısında net dönem kârı özel bankalarda yüzde 3 oranında azalırken, kamu bankalarında yüzde 19, katılım bankalarındaysa yüzde 33 oranında artmıştır.

Türk bankacılık sektörü 2012 yılının ilk yarısında hızı bir miktar yavaşla- sa da büyümesini sürdürmüştür. Bu dönemde likidite, aktif kalitesi, sermaye yeterliliği ve kârlılık göstergelerindeki olumlu görünümünü muhafaza etmiştir. Temmuz 2012 itibarıyla sektör Basel-II düzenlemelerine tabi kılınmış olmakla birlikte, bu değişikliğin etkisi sınırlı kalmıştır.

KOBİ'lerin finansmana ulaşım imkânlarının açık tutulması, büyüme temposunu korumak için hayati önemdedir. Reel sektörle mali sektörün aynı gemide yolculuk ettiğinin bilinciyle birlikte hareket edileceğine inanıyoruz. Bankalarımızın kredi süreçlerini kolaylaştıracak, kaynak yapılarını güçlendirecek düzenlemeler bu sürece destek olacaktır. Bu çerçevede reel sektör üzerindeki girdi maliyetlerinin azaltılmasına ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik yapısal reform sürecine devam edilmektedir.